

УДК 378.1+37.07:005

О. САМСОНОВА

Донецький національний університет

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ПОЛОЖЕННЯ ПРО РАДУ СТУДЕНТСЬКОГО НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

У статті підкреслюється необхідність активізації науково-дослідної діяльності студентів шляхом залучення їх до роботи студентського наукового товариства (далі СНТ). Для реалізації успішної організації та управління діяльністю СНТ бачиться необхідним наявність чітко зафіксованого Положення про СНТ ВНЗ. Автором пропонується доопрацьоване Положення з прописанням конкретнішої структури СНТ і створенням у ній дрібніших секторів в системі управління СНТ ВНЗ.

***Ключові слова:** науково-дослідна діяльність, студентське наукове товариство, вищий навчальний заклад, університет, управління.*

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Сьогодні світ переживає значні зміни. Процес інтелектуалізації виробничих технологій і росту об'єму інформації, що посилюється, призводить до того, що традиційна форма навчання, орієнтована на засвоєння готових знань, не може бути визнана раціональною і перспективною. Знання і навички, які людина отримує в процесі освіти в школі і ВНЗ, більше не гарантують успіху на все життя.

Потрібна безперервна освіта, з позиції якої процес навчання характеризується як постійне вдосконалення. А той освітній мінімум, який отримує людина в молодості, служить тепер тільки основою для такої безперервної освіти. В умовах, що склалися, одним з найбільш пріоритетних завдань освіти ВНЗ бачиться організація студентської наукової роботи.

Аналіз досліджень і публікацій із проблеми. Різні аспекти організації науково-дослідної роботи студентів ВНЗ висвітлювали: Л. Авдеева, І. Аляєва, Н. Амеліна, В. Балашов, М. Байдан, М.Берштейн, С. Валуєв, А. Відченко, О. Головка, А. Голуб, Л.Жданова, Т.Климова, К. Ланге, А. Обухів, Д. Рассказов, О. Сорокін, В.Юдін, З.Курмалієва, С. Ляутєва, К. Тугузф, О. Денисова, Є. Котлярова, Є. Пестряєва, І. Цупко, М.Савельєва та інші. Аналіз та можливості використання зарубіжного досвіду у сфері організації науково-дослідної роботи майбутніх фахівців знайшли відображення в роботах: В. Волкова, П. Гришина, П. Владіславлева, Б.Вульфсона, М. Кларіна, З.Малькової, Ф. Ратнер, Л. Філіппової та інших. Порівняльний аналіз системи освіти в аспекті організації наукової діяльності студентів проводили: В.Арнаутов, В. Беліч, В. Болотов, Т. Вишнякова, Г. Воробйов, О. Долженко, В. Марігодов та інші. Проблема розвитку творчих здібностей студентів у процесі наукової діяльності ВНЗ була предметом дослідження С. Архангельського, Т. Георгієва, О. Джуринського, Ю. Логінової та інших.

За попередні роки значна частина студентського контингенту відійшла від участі в науковій роботі із-за недостатності засобів у ВНЗ на цю діяльність, нестачі ресурсів на підтримку і розвиток її матеріально-технічного оснащення та стимулювання її учасників.

У зв'язку з цим **актуальність даної проблеми** визначається необхідністю активізації науково-дослідної діяльності студентів, шляхом залучення їх до роботи студентського наукового товариства (далі СНТ) як дієвого інструменту розвитку творчого потенціалу і зацікавленості студентів в науково-дослідницькій діяльності.

Виділення невіршених частин проблеми. Для реалізації успішної діяльності СНТ бачиться необхідним наявність чітко зафіксованого Положення про СНТ ВНЗ. Проаналізувавши існуючі положення про СНТ вітчизняних і зарубіжних ВНЗ, бачимо, що їх структура і функції прописані занадто об'їчно, що призводить до дисонансу в організації та управлінні діяльністю СНТ.

Мета статті. Автор цієї роботи, маючи досвід шестирічного керівництва СНТ До-нецького національного університету, вважає за доцільне доопрацювання існуючих положень з прописанням конкретнішої структури СНТ і створенням у ній дрібніших секторів в системі управління СНТ ВНЗ. Автор обґрунтовує це тим, що чим більше секторів управління тим конкретніші їх функції, тим реальніша можливість контролю за виконанням цих функцій та успішніше вдосконалення роботи кожного сектора.

Автор переконаний, що багатосекторна робота не розпиляє, а концентрує діяльність СНТ, роблячи її результати більш істотними. Рекомендує до впровадження у ВНЗ допрацьоване і вдосконалене положення про Раду СНТ з урахуванням вищезазначених аспектів та розроблених з урахуванням нормативно законодавчих документів: Державна національна програма «Освіта» («Україна ХХІ століття»), Закони України «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність»; Указ президента України «Про Національну доктрину розвитку освіти», Державна цільова науково-технічна та соціальна програма «Наука в університетах» на 2008-2017 роки [1-5].

РЕКОМЕНДОВАНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО РАДУ СТУДЕНТСЬКОГО НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА

I. Загальні положення

1.1 Повне офіційне найменування:

- українською мовою: Студентське наукове товариство
- російською мовою: Студенческое научное общество
- англійською мовою: Student's Science Community;
- абрєвіатура українською мовою СНТ;
- абрєвіатура російською мовою: СНО;
- абрєвіатура англійською мовою: SSC;

1.2. Адреса СНТ:

1.3. СНТ – добровільне об'єднання студентів-дослідників усіх форм навчання вищого навчального закладу, які активно ведуть науково-дослідну роботу.

1.4. Рішення Ради СНТ з усіх питань, які складають її компетенцію, обов'язкові для виконання усіма структурними підрозділами вищого навчального закладу.

1.5. Студентське наукове товариство ВНЗ має свої затверджені Радою СНТ ембле-му та назву.

II. Цілі і задачі СНТ

2.1 Основною метою СНТ є створення та розвиток сприятливих умов для підготовки затребуваних спеціалістів шляхом інтенсифікації науково-дослідної діяльності студентів, їх участь у фундаментальних та прикладних дослідженнях; забезпечення можливості для кожного студента реалізувати своє право на творчий розвиток особистості відповідно до його здібностей та потреб.

2.2 Для досягнення поставленої мети СНТ ставить перед собою наступні завдання:

- пропаганда і популяризація наукової діяльності в студентському середовищі;
- активізація різних видів пошукової, навчально-дослідної діяльності студентства та сприяння підвищенню рівня наукової підготовки і якості набутих знань;
- організація і координація роботи студентів у базових напрямках наукових досліджень;
- своєчасне інформування про заплановані внутрішньовузівські, обласні, регі-

ональні, всеукраїнські і міжнародні студентські конференції, конкурси, олімпіади, виставки та про можливість участі в них;

- участь в організації наукових конференцій, симпозіумів, семінарів та інших наукових студентських заходів;

- сприяння в публікаціях та запровадженні у практику результатів студентських наукових робіт;

- налагодження і розширення контактів зі студентською та викладацькою науковою елітою вузів України, країн ближнього та дальнього зарубіжжя; обмін досвідом роботи з іншими радами СНТ та впровадження передового досвіду з питань організації та управління науково-дослідницькою роботою студентів ВНЗ;

- сприяння у наданні студентських наукових робіт для участі у конкурсах та пошукових грантів, іменних стипендій, премій та інших форм морального і матеріального заохочення;

- висвітлення діяльності СНТ в ЗМІ (теле-, радіо, друкованих, в мережі Інтернет та інших мас-медіа).

III. Структура управління СНТ

3.1 Управління СНТ ВНЗ здійснюється відповідно до чинного Положення.

3.2 Безпосереднє керівництво діяльністю СНТ здійснює голова СНТ.

3.3. До складу Ради СНТ входять:

- правління: голова СНТ, заступник голови СНТ, секретар СНТ;

- координаційна рада з числа керівників наступних секторів: сектор агітації, PR та зв'язку зі ЗМІ; інформаційно-аналітичний сектор; сектор міжнародного співробітництва; сектор зв'язку з радою молодих вчених; сектор зв'язку з учбово-виховним відділом; редакційна колегія; сектор соціально-договірної роботи; сектор організаційного забезпечення та обліку; сектор зв'язку з ПК/студ.союзом; школа молодого дослідника; клуб інтелектуальних ігор;

- голови СНТ факультетів;

- представники факультетів з числа студентів;

- представники студентського профкому, студентського союзу, інших суспільних організацій.

3.4. Голова СНТ ВНЗ обирається на засіданні Ради СНТ і затверджується проректором з наукової роботи ВНЗ і головою ПК студентів/студентського союзу.

3.5. Заступник Голови СНТ ВНЗ обирається на засіданні Ради СНТ за пропозицією Голови СНТ і затверджується проректором з наукової роботи ВНЗ і головою ПК студентів/студентського союзу.

3.6. Секретар СНТ призначається головою СНТ ВНЗ та затверджується на засіданні Ради СНТ ВНЗ.

3.7. Керівники секторів обирається на засіданні Ради СНТ.

3.5. Голови СНТ на факультетах обираються на засіданнях СНТ факультетів та затверджуються СНТ ВНЗ.

3.7. Рада СНТ здійснює свою роботу у взаємодії з внутривузівськими та зовнішніми підрозділами та організаціями:

- внутривузівські: ректорат; Вчена рада; науково-дослідна частина; відділ аспірантури; Рада молодих вчених; учбово-виховний відділ; декани, деканати, заст. деканів з науково-дослідної роботи, куратори на кафедрах; ради СНТ на факультетах, ПК/Студ. союз; ЗМІ ВНЗ; бібліотека.

- зовнішні: Міністерство освіти і науки, молоді та спорту; благодійні фонди; науково-дослідні інститути; молодіжні організації; українські та закордонні наукові організації та асоціації; СНТ/НТСА ВНЗ України; закордонні ВНЗ; ЗМІ.

3.8. Рада СНТ скликається не рідше ніж один раз на місяць. Позачергове засідання може проводитися за рішенням голови або за вимогою не менш ніж 20% складу його членів.

3.9. У проміжках між засіданнями Ради СНТ вищого навчального закладу його функції здійснює Правління Ради та Координаційна рада.

IV. Функції ради СНТ.

Рада СНТ виконує наступні функції:

- Організація виконання задач даного Положення (п. 2.2);
- Координація роботи СНТ та контроль за виконанням планів роботи факультетських рад СНТ;
- Широке залучення студентів до науково-дослідної діяльності;
- Організація і забезпечення участі студентів ВНЗ в регіональних, всеукраїнських та міжнародних конкурсах, конференціях, олімпіадах, виставках, тощо;
- Аналіз стану наукової творчості студентів, розробка рекомендацій і пропозицій з удосконалення цієї роботи;
- Розгляд і рекомендації найкращих студентських розробок до участі у міжнародних, всеукраїнських, регіональних конкурсах, оглядах і конференціях;
- Допомога студентам, що беруть участь у конкурсах, академічних програмах для вивчення іноземних мов, стажування, навчання за кордоном, отримання стипендій та грантів;
- Підготовка пропозицій для заохочення лауреатів олімпіад, конкурсів наукових робіт, виставок і так далі;
- Участь спільно з відповідними структурами ВНЗ під час відбору кандидатів на отримання іменних стипендій;
- Підготовка документів, в тому числі методичних рекомендацій, необхідних для функціонування програм СНТ;
- Реалізація тісної співпраці з радами СНТ вузів України, асоціаціями наукових товариств студентів та аспірантів, науковими спільнотами України та інших держав.

V. Функції секторів координаційної ради СНТ (див. схема 1)

- Сектор агітації, PR та зв'язку зі ЗМІ:
- Інформаційно-аналітичний сектор: створення та розширення електронної бази даних з метою оперативного розповсюдження інформації про наукові заходи, про досягнення членів СНТ в НДД; створення банку даних інноваційних проектів; розповсюдження корисної інформації і повідомлень; ведення реєстру досягнень членів СНТ; моніторинг успішності студентів в НДД.
- Сектор міжнародного співробітництва: моніторинг та організація участі у міжнародних наукових та науково-дослідницьких програмах та конкурсах на здобуття грантів щодо цільового фінансування наукових досліджень, отримання стипендій, моніторинг та організація участі членів у міжнародних програмах обміну; моніторинг та організація участі у міжнародних наукових та науково-практичних конференціях, олімпіадах, форумах; моніторинг міжнародних інформаційних фондів та систем та зв'язок із ними; організація закордонних стажувань та програм націлених на оволодіння іноземними мовами.
- Сектор зв'язку з радою молодих вчених:
- Сектор зв'язку з учбово-виховним відділом:
- Редакційна колегія: підготовка та видання збірників наукових робіт студентів, матеріалів конференцій, допомога у підготовці та редагуванні матеріалів про діяльність СНТ та його членів для ЗМІ та веб-сторінки СНТ(спільно з сектором агітації, PR та зв'язку зі ЗМІ).
- Сектор соціально-договірної роботи:
- Сектор організаційного забезпечення та обліку:
- Сектор зв'язку з ПК/студ.союзом:

- Школа молодого дослідника: формування мотивації навчання, засвоєння способів розумової діяльності, розвиток творчих та пізнавальних здібностей, умінь використання літератури та інших засобів інформації, формування навичок використання логічних прийомів та засвоєних раніше знань у нових умовах, оволодіння методами наукового пошуку та вирішення практичних проблем.

- Клуб інтелектуальних ігор:

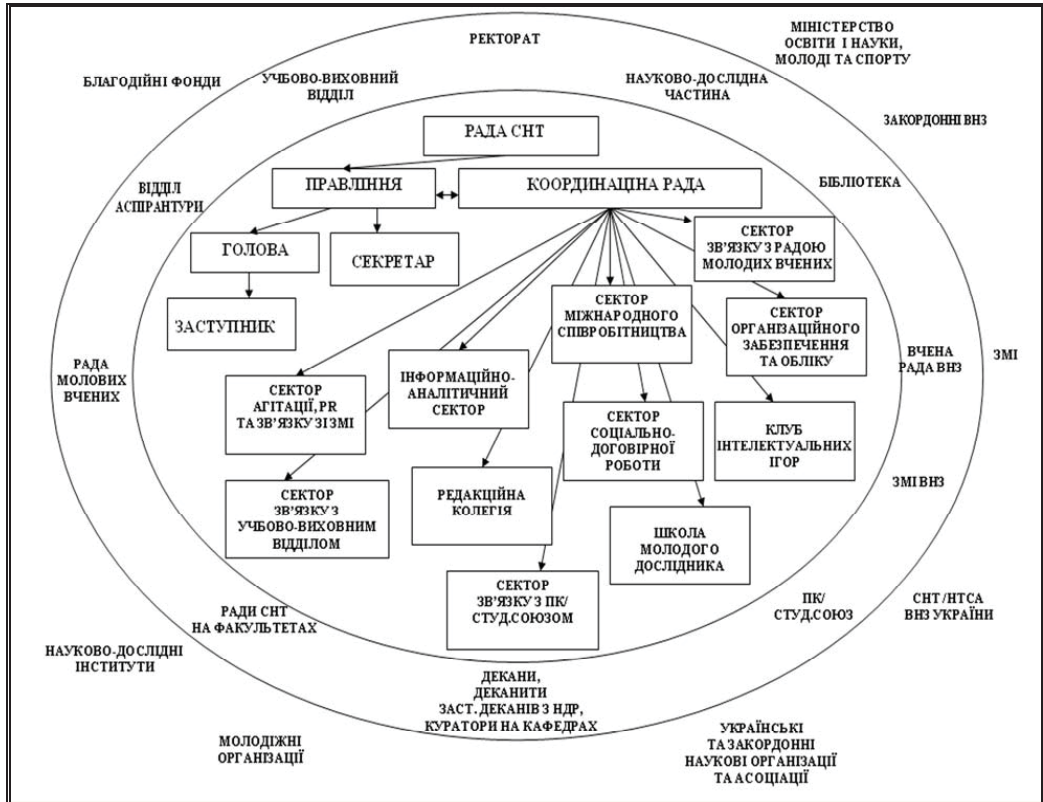

Схема 1. Структура ради Студентського Наукового Товариства ВНЗ та схема її взаємодії з внутривузівськими та зовнішніми підрозділами та організаціями

VI. Права та обов'язки ради СНТ

Рада має право:

5.1. Заслухувати та примати рішення стосовно звітів членів Ради СНТ, представників суспільних організацій, керівників структурних секторів з питань розвитку СНТ.

5.2. Вносити пропозиції керівництву, іншим суспільним організаціям, господарським органам університету з розвитку СНТ у навчальний та позанавчальний період для усунення недоліків, які стримують розвиток СНТ вчасності та науково-дослідної діяльності зокрема, і, у разі необхідності, для застосування дисциплінарних заходів по відношенню до осіб, які не забезпечили виконання рішень Ради СНТ.

5.3. Вносити пропозиції у вищі структури з науково-дослідної роботи студентів.

5.4. Вносити пропозиції щодо нагородження організаторів та активу СНТ ВНЗ, вивувати молодіжні розробки на пошук премій у галузі науки і техніки.

5.5. Вносити пропозиції керівництву і суспільним організаціям про відрядження членів ради, організаторів та активістів СНТ для набуття передового досвіду, участі у наукових конференціях, конкурсах та ін. на території України та закордоном.

VII. Фінансування діяльності СНТ

Діяльність СНТ вищого навчального закладу фінансується відповідно до кошторису ВНЗ.

VIII. Порядок внесення змін і доповнень у положення про СНТ.

Зміни і доповнення в Положення про СНТ ВНЗ вносяться за пропозицією членів Ради СНТ і затверджуються Радою СНТ, проректором з наукової роботи і головою ПК студентів/ студентського союзу.

Висновки. Таким чином, як вже зазначалось вище, вважаємо, що багатосекторна робота не розпиляє, а концентрує діяльність СНТ, роблячи її результати більш істотними. А впровадження в життя запропонованої структури сприятиме активізації науково-дослідної діяльності студентів ВНЗ.

Автор статті відібрана і включена в робочу групу Всеукраїнської студентської ради при Міністерстві освіти і науки молоді та спорту України по розробці проекту «Типового положення про наукові об'єднання студентів і аспірантів України» і по розробці проекту «Стратегії розвитку наукових об'єднань студентів і аспірантів України» на 2011-2015 рр., а також має авторське право на вищевикладені рекомендації (свідцтво про реєстрацію авторського права на твір Державної служби інтелектуальної власності України № 41740 від 11.01.2012 р.).

Список використаних джерел

1. Про Державну національну програму «Освіта» («Україна XXI століття») [Електронний ресурс]: Постанова КМ від 3 листопада 1993 р. № 896 (Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 576 (576-96-п) від 29.05.96). – Режим доступу: zakon1.rada.gov.ua/laws/show/896-93-n.
2. Про Національну доктрину розвитку освіти: Указ президента України № 347/2002. - Режим доступу: www.president.gov.ua/documents/151.html.
3. Про затвердження Державної цільової науково-технічної та соціальної програми «Наука в університетах» на 2008-2017 роки [Електронний ресурс]: Постанова від 19 вересня 2007 р. № 1155 (Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 1000 (1000-2009-п) від 23.09.2009 №1196 (1196-2011-п) від 23.11.2011. - Режим доступу: zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1155-2007-n.
4. Про вищу освіту [Електронний ресурс]: Закон України від 17.01.2002 № 2984-III (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 20, ст.134) – Режим доступу: zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2984-14.
5. Про наукову і науково-технічну діяльність [Електронний ресурс]: Закон України від 13.12.1991 № 1977-XII (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 12, ст.165). – Режим доступу: zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1977-12.
6. Самсонова А.А. Роль студенческого научного общества в организации научно-исследовательской деятельности студентов вузов/Наукові записки кафедри педагогіки. Збірник наукових праць: Випуск XXV / А.А. Самсонова. – Харків: ХНУ ім.В.Н. Каразіна, 2011. – С.137 -146.

Стаття надійшла до редакції 05. 02. 2012.

Самсонова А.

Донецкий национальный университет, Украина

РЕКОМЕНДАЦИИ ПО УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЮ ПОЛОЖЕНИЯ О СОВЕТЕ СТУДЕНЧЕСКОГО НАУЧНОГО ОБЩЕСТВА ВЫСШЕГО УЧЕБНОГО ЗАВЕДЕНИЯ

В статье подчеркивается необходимость активизации научно-исследовательской деятельности студентов путем привлечения их к работе студенческого научного общества (далее СНО). Для реализации успешной организации и управления деятельностью СНО видится необходимым наличие четко зафиксированного Положения о СНО вуза. Автором предлагается доработанное Положение с описанием более конкретной структуры СНО и созданием в ней более мелких секторов в системе управления СНО вуза.

Ключевые слова: научно-исследовательская деятельность, студенческое научное общество, высшее учебное заведение, университет, управление.

Samsonova A.

Donetsk National University, Ukraine

RECOMMENDATIONS CONCERNING IMPROVEMENT OF STATUTE OF STUDENT'S SCIENCE COMMUNITY OF HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENT

The necessity of students' research activity activation funded with their work in the Student's Science Community (farther SSC) is highlighted in the article. It's described that the presence of clearly fixed Statute about SSC is obvious for realization of successful organization and management of SSC of higher educational establishment. The author of the article offered http://multitrans.ru/c/m.exe?a=110&t=27211_2_1&sc=0 improved Statute with description of more concrete structure of SSC and creation more shallow sectors in SSC's control system.

Keywords: research activity, Student's Science Community, higher educational establishment, university, management.

УДК 377.111.3

Н. САННИКОВА

Российский государственный профессионально-педагогический университет, г. Екатеринбург, Россия

Е. ШАКУТО

Свердловский областной педагогический колледж, г. Екатеринбург, Россия

НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКАЯ РАБОТА С ПЕДАГОГАМИ КАК УСЛОВИЕ РАЗВИТИЯ ИХ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО МАСТЕРСТВА

В статье раскрывается значение научно-методической работы в образовательном учреждении для формирования педагогического мастерства педагогов; освещается сущность научно-методической работы и педагогического мастерства. На примере деятельности Свердловского областного педагогического колледжа авторами показана система организации научно-методической работы и ее влияние на повышение профессиональной квалификации педагогов.

Ключевые слова: научно-методическая работа, педагогическое мастерство, профессиональное самообразование, профессиональная квалификация, научно-методический уровень педагога.

Постановка проблемы. Главным залогом успешности педагогического дела А.С. Макаренко считал педагогическое мастерство, которое, по его мнению, «не является каким-то исключительным свойством, присущим только талантливым людям. Педагогическое мастерство приобретается выучкой и опытом, научной организацией педагогического процесса» [3, с. 107 – 108]. Педагогическое мастерство – это высокий уровень овладения педагогической профессией, это комплекс профессиональных знаний, умений и навыков.

Анализ актуальных исследований. Многолетней практикой доказано, что на формирование и развитие педагогического мастерства огромное влияние оказывает методическая работа с педагогами. По определению Ю.К. Бабанского, «методическая работа в образовательном учреждении – это целостная, основанная на достижениях науки и передового педагогического опыта и на конкретном анализе учебно-воспитательного процесса система взаимосвязанных мер, действий и мероприятий, направленных на всестороннее повышение квалификации и профессионального